

**ARBETSLIVS- OCH
JÄMSTÄLLDHETSUTSKOTTETS
UTLÅTANDE 5/2007 rd**

**Regeringens proposition om statsbudgeten för
2008**

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 21 september 2007 propositionen om statsbudgeten för 2008 (RP 62/2007 rd) till finansutskottet för beredning. Med stöd av 38 § 3 mom. i riksdagens arbetsordning har arbetslivs- och jämställdhetsutskottet beslutat att inom sin behörighet lämna utlåtande om budgetpropositionen till finansutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- arbetsminister Tarja Cronberg, kanslichef Markku Wallin, överdirektör Marja Merimaa, ekonomichef Raija Saastamoinen och överinspektör Eeva Vahtera, arbetsministeriet
- avdelningschef Mikko Hurmalainen, regeringsråd Esko Salo, överinspektör Marja-Leena Hiltunen och överinspektör Hanna Onwen-Huma, social- och hälsovårdsministeriet
- undervisningsråd Arja Mäkeläinen, undervisningsministeriet
- jurist Janne Metsämäki, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf

- direktör Markku Lemmetty, Akava r.f.
- juridisk ombudsman Hannu Rautiainen, Finlands näringsliv
- direktör Antti Neimala, Företagarna i Finland rf
- ordförande Lea Karjalainen, Finlands Arbetslösas Samarbetsorganisation-TVY
- direktör Tiina Koivuniemi, Civiltjänstcentralen
- inspektör för bildningsväsendet Erik Häggman, Västra Finlands länsstyrelse
- branschchef Pirjo Paajanen, Helsingfors arbetskraftsbyrå
- chef för läroavtalsbyrån Kari Viinisalo, Helsingfors stad, utbildningsverket
- chef för socialt arbete Arja Iho, Reso stad
- utvecklingschef Ellen Vogt, stiftelsen VATES
- ombudsman Saila Aho-Mantila, Valtakunnallinen työpajayhdistys ry
- forskare, ekon. dr Sanna-Mari Hynninen.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf och Arbetshälsoinstitutet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

*Motivering***Allmänt**

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anser att budgetpropositionen för 2008 huvudsakligen innehåller positiva förslag i fråga om utskottets behörighetsområde. Många av anslagen har utskottet flera gånger föreslagit. Utskottet ser det som viktigt med satsningar på t.ex. sysselsättning för handikappade och utslagningshotade unga, boende för civiltjänstgörare, likalönsprogram, hälso- och sjukvård för arbetslösa och avdrag för arbetsbostad. Dessutom är det viktigt med stöd för att anställa den första arbetstagar. Utskottet anser att försöket bör utvidgas så att det också omfattar några större tillväxtcentra. Då visar det sig hur effektivt stödet är i tillväxtcentra. Budgetpropositionen inbegriper också en fortsättning på försöket med startpeng och systemet med alterneringsledighet, som båda visat sig vara behövliga och välfungerande.

Det finns ett nära samband mellan sysselsättningspolitik och utbildningspolitik. Tillgången till kunnig arbetskraft främjas av förslagen om 2 100 nya platser i läroavtalsutbildningen och 2 200 nya platser i yrkesutbildningen. Det är också positivt att sammanskaffningsutbildningen utökas. Utskottet påpekar dock att programmet Kunskapslyftet kommer att ta slut utan att några nya åtgärder har satts in för att höja målgruppens kompetensnivå. Det är viktigt att upprätthålla och höja hela arbetskraftens och inte bara de högst utbildades kompetensnivå med tanke på tillgången till kunnig arbetskraft och bättre konkurrenskraft.

Projekten för att utveckla arbetslivet och förbättra arbetshälsan inom ramen för programmen TYKES och VETO flyttas över till det nya arbets- och näringsministeriet i och med ministeriereformen. Utskottet betonar vikten av alla insatser för att utveckla arbetslivet och förbättra arbetshälsan och ser det som viktigt att adekvata resurser avdelas för ändamålet.

Sysselsättningens utveckling och arbetsförvaltningens anslag

Sysselsättningen har förbättrats mycket de senaste åren. Den positiva utvecklingen väntas fortsätta även om den kommer att avta något. Arbetslöshetsgraden beräknas sjunka under 6,5 procent nästa år.

Det nya arbets- och näringsministeriet inleder sin verksamhet i början av 2008 och i budgetpropositionen är anslagen för det nuvarande handels- och industriministeriets förvaltningsområde sammanslagna med en del av arbetsministeriets anslag.

De arbetskraftspolitiska anslagen avses bli omdisponerade så att de bättre bidrar till att sysselsätta arbetslösa på den öppna arbetsmarknaden och lättar upp matchningsproblemet på arbetsmarknaden. En del av anslagen går till yrkesinriktad arbetskraftspolitisk utbildning, särskilt till utbildning i samverkan med företag och till sysselsättningsstöd inom den privata sektorn. Den förberedande utbildningen och sysselsättningsstöden inom den offentliga förvaltningen minskar medan verkstadsverksamheten och den mellanliggande arbetsmarknaden utvecklas. Arbetskraftsinvandringen främjas som ett led i arbetet för att lösa matchningsproblemet.

Till sysselsättnings- och utbildningsåtgärder samt speciella åtgärder föreslås 560,7 miljoner euro, alltså 44 miljoner mer än det innevarande årets anslag. Vid budgetförhandlingarna avtalades det att 48,5 miljoner euro av anslaget som i regeringsprogrammet är tilldelat en utvidgning av låglönestödet ska gå till arbetsförvaltningen för sysselsättning av handikappade och unga som löper risk att bli marginaliserade. Utskottet menar att beslutet är välgrundat och anser att det omfördelade anslaget bättre än låglönestödet tjänar syftet att förbättra sysselsättningen för handikappade och unga.

Sysselsättningspolitiska investeringsstöd

För nya understöd till sysselsättningsfrämjande investeringar föreslås 8 miljoner euro, alltså

26,7 miljoner mindre än 2007. Minskningen motiveras bl.a. med att sysselsättningen har förbättrats och att det råder högkonjunktur i byggbranschen.

De beskrivna orsakerna är i sig befogade. Men utskottet påpekar i varje fall att de sysselsättningspolitiska investeringarna har bidragit mycket positivt till att utveckla näringslivet, i synnerhet på områden med svår arbetslöshet och orter där det skett strukturomvandlingar. De har initierat många privata investeringar. På så sätt har relativt små summor gett upphov till tillväxtimpulser på områden där det annars varit svårt att generera nya jobb.

Med hjälp av sysselsättningspolitiska investeringsstöd har det ofta gått att starta kommunala och statliga projekt som är nödvändiga för näringslivets tillväxt och utveckling på vissa områden. Det har t.ex. varit fråga om vägprojekt och projekt för inkvartering och fritidstjänster där det rört sig om att förbättra utrustningen på fri-luftsområden och national- eller naturparker. Det hade varit svårt att få igång projekten med medel från glesbygdskommuner med ekonomiska problem eller från berörda statliga verk.

Att de sysselsättningspolitiska investeringsstöden minskar får inte i fortsättningen riskera finansieringen av projekt som är viktiga för regionutvecklingen. Utskottet ser det som nödvändigt att den föreslagna bevilningsfullmakten för 8 miljoner euro riktas in på områden som lider av plötsliga strukturomvandlingar eller svår arbetslöshet. Dessutom är det enligt utskottet viktigt att det nya arbets- och näringsministeriet klarlägger hur finansieringen av offentliga investeringar i näringspolitiska projekt kan säkerställas i fortsättningen.

Service till dem som har det svårt att få arbete

Stödsysselsättningen i den offentliga förvaltningen föreslås bli minskad och i stället ska stödsysselsättningen i företag prioriteras. Utskottet noterar att stödsysselsättning i företag troligen är ett bättre val när man siktar på att de stödsysselsatta ska få arbete på den öppna arbetsmarknaden. Men den föreslagna omdisponering

ringen kan påverka situationen för de arbetslösa som har det allra svårast att få arbete eller som bor i glesbygden.

Det har visat sig vara problematiskt att sysselsätta långtidsarbetslösa i företag. De långtidsarbetslösa har vanligen kunnat ta emot jobb på ett företag först efter att ha deltagit i rehabiliterande arbetsverksamhet eller stödarbete i kommunen eller inom den tredje sektorn. På glesbygden är kommunerna och de statliga inrättningarna ofta de huvudsakliga arbetsplatser där arbetslösa kan stödsysselsättas. Därför kan nedskärningen av anslagen för sysselsättningsåtgärder inom den offentliga sektorn försämra möjligheterna att utforma fungerande vägar till sysselsättning och att bevara de arbetslösas arbetsförmåga, i synnerhet på avlägset belägna områden.

Långtidsarbetslösa och partiellt arbetsföra utgör en betydande arbetskraftsresurs som kan nyttiggöras inför den kommande bristen på arbetskraft. Men för att den här resursen ska kunna nyttiggöras behövs det bra rehabilitering, arbetspraktik och skräddarsydd utbildning som stöd för inträdet på arbetsmarknaden. Det är påkallat att de grupper av arbetssökande som har det svårast att få arbete också i fortsättningen verkligen omfattas av arbetskraftspolitiska åtgärder och tjänster. Samtidigt ser utskottet det som angeläget att regeringen utreder möjligheterna att låta pensionslösningarna omfatta de långtidsarbetslösa som inte ens genom betydande insatser har realistiska möjligheter att få jobb.

Servicecentren för arbetskraft har visat sig fungera bra och kunna tillhandahålla många slags tjänster för de arbetslösa som har det svårast att få jobb. Men nätverket av servicecentra är ännu inte heltäckande och kan inte ta emot alla som troligen skulle ha nytta av tjänsterna. Utskottet ser det som angeläget att klarlägga möjligheterna att förbättra systemet med servicecentra, som visat sig fungera bra.

Statens andel till kommunerna för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte stiger med 1,5 miljoner euro. Med tanke på att arbetsförvaltningen dragit upp linjer för att överlåta en allt större del av de långtidsarbetslösa på det kommunala socialväsendet är det viktigt att kommunerna kan

ordna rehabiliterande arbetsverksamhet för alla behövande. När målgruppen blir större kan anslagstillskottet visa sig vara för litet i relation till behovet.

De arbetslösas föreningar och andra arbetsplatser inom den tredje sektorn är ytterst viktiga när det gäller att för långtidsarbetslösa och partiellt arbetsföra ordna sysselsättning som gradvis leder mot den öppna arbetsmarknaden. Enligt utredning avses stödsysselsättningen inom den tredje sektorn bli utökad från 10 000 till 13 000 jobb. Det är viktigt att tredje sektorn får erkaänsla och adekvata resurser för det här värdefulla arbetet.

I Kajanaland bereds ett intressant projekt där de pengar som nu direkt eller indirekt behövs för utgifter på grund av arbetslösheten eller dess följder ska användas direkt för sysselsättning. Målet är att genomföra Paltamos projekt Arbeta till alla, där alla arbetslösa i Paltamoregionen ska bli anställda och sedan förmedlade vidare till riktiga arbetsplatser.

Sysselsättning av handikappade

Utskottet ser mycket positivt på att anslaget för sysselsättning av handikappade ökats med 18 miljoner euro i budgetpropositionen. Det är klart vanligare med arbetslöshet bland handikappade än bland den övriga befolkningen. Det största hindret för att sysselsätta handikappade anses vara bristen på information. Arbetsgivarna vet inte att de kan få stöd för sysselsättning av handikappade eller för ändringsarbeten på arbetsplatsen. Det saknas också information om vilka lösningar det finns för att stödja de handikappades arbetsförmåga på arbetsplatsen.

Arbetshälsoinstitutet har berett ett projekt för tillgänglighet i arbetslivet. Målet är att ta fram en ny metod för enklare och snabbare lösningar som gör arbetsplatserna mer tillgängliga för handikappade och sjuka. Projektet är också avsett att öka medvetenheten om möjligheterna till sådana lösningar som stöd för handikappades arbetsförmåga. Vidare ska databasen över tillgänglighetslösningar (www.ttl.fi/esteetontyopaikka) förbättras så att det blir lätt att hitta mo-

deller och kontaktuppgifter som gäller hur ändringsarbeten kan planeras och genomföras. Utskottet anser att projektet kan bidra till ökade möjligheter för handikappade att få jobb på den öppna arbetsmarknaden och sänka tröskeln för de enskilda arbetsgivarna att anställa handikappade.

Utskottet föreslår att finansutskottet klarlägger om en del av anslaget för sysselsättning av handikappade kan tilldelas Arbetshälsoinstitutet för tillgänglighetsprojektet. Projektet ska genomföras 2008 och 2009. De totala kostnaderna är ca 220 000 euro.

Ersättning av civiltjänstgörarnas boendekostnader

För civiltjänst föreslås ett anslagstillskott på 2,4 miljoner euro, varav 2 miljoner ska gå till civiltjänstgörarnas boendekostnader. Utskottet välkomnar det här förslaget, som är mycket behövt.

Utskottet har många gånger lyft fram behovet av att ersätta civiltjänstgörarnas boendekostnader och på så sätt göra det lättare att hitta tjänstgöringsställen. Sedan depressionen har det ständigt varit brist på tjänstgöringsställen. Därför har flera tiotals män varje år fullgjort civiltjänst på civiltjänstcentralen, vilket inte är lämpligt vare sig för samhället eller dem själva.

Största delen tjänstgör i Södra Finland där boendekostnaderna är höga. Därför är det möjligt att anslaget inte kommer att räcka till. Utskottet ser det som viktigt att följa upp hur anslaget räcker till och i förekommande fall vidta åtgärder för att få tilläggsanslag.

Att främja jämställdhet

I sitt program har regeringen åtagit sig att målmedvetet främja jämställdheten i allt beslutsfattande. Målet är att klart minska löneskillnaderna mellan kvinnor och män och genomföra alla insatser som är inskrivna i likalönsprogrammet. Utskottet välkomnar förslaget att avdela 200 000 euro för programmet 2008. Det är viktigt att pro-

grammets resurser säkerställs i fortsättningen också.

Ministeriernas förslag i budgetpropositionen har nu för första gången granskats med beaktande av könsperspektivet enligt finansministeriets anvisningar. Utskottet ser det som ytterst viktigt att könsperspektivet blir beaktat i budgetberedningen. Praxisen bör vidareutvecklas och de som står för beredningen vid ministerierna bör få utbildning i frågan utifrån erfarenheterna av årets beredning, framhåller utskottet.

Social- och hälsovårdsministeriet har föreslagit 180 000 euro för att inrätta en informationstjänst för jämställdhet. Men det anslaget finns inte med i budgetpropositionen. Med informationstjänst avses en specialiserad organisation med personal som är utbildad för att söka, ordna och bearbeta forskningsdata och fakta samt att förmedla informationen till dem som behöver den. En informationstjänst behövs också som en nationell motsvarighet till EU:s jämställdhetsinstitut och för att leverera data från Finland till institutet. För att bevaka utfallet av likalönsprogrammet behöver vi en enhet som tar fram information och det är här som informationstjänsten vore viktig. Utskottet ser det som viktigt att informationstjänsten för jämställdhet blir inrättad.

För att förbättra kvinnornas villkor på arbetsmarknaden är det viktigt att fortsätta arbeta för att jämnare fördela kostnaderna för föräldraskapet mellan mammornas och pappornas arbetsgivare. Ett sätt är att stödja och uppmuntra papporna att använda föräldraledighet i större utsträckning.

Sysselsättning av unga som riskerar att bli utslagna

Utskottet välkomnar anslaget på 30,5 miljoner euro som särskilt är avsett för sysselsättning av ungdomar som hotas av utslagning. Enligt utredning har tiotusentals unga på olika sätt "försvunnit". De deltar inte i utbildning, arbete eller värnpliktstjänst, är inte hemmamammor eller -pappor och finns inte bland de arbetslösa arbetssökande eller utkomststödtagarna.

Utskottet anser att samhället inte har råd att förlora en enda ung människa. De allt mindre åldersklasserna bör i sin helhet omfattas av utbildning, verkstadsverksamhet, läroavtalsutbildning eller andra liknande åtgärder. Det är viktigt att regeringen ordnar med den bevakning och de tjänster som behövs för att få de samhälleliga sysselsättnings- och utbildningstjänsterna att nå alla unga.

Arbetsverkstäderna har visat sig vara ett bra sätt att förebygga utslagning bland unga. De är multiprofessionella så som avsikten varit. Där deltar årligen ca 7 000 unga. Av dem saknar över hälften grundläggande yrkesutbildning. En period på arbetsverkstaden hjälper den unga att förbättra sin livskompetens och efter perioden får 70 % plats i utbildning, arbete eller någon annan aktivitet.

Utskottet ser det som påkallat att utöka och utveckla arbetsverkstädernas verksamhet samt att permanenta finansieringen genom en ökad statsandel. Startträningen gör det möjligt att minska utslagningen genom att tillhandahålla platser med låg tröskel för unga som inte vet vad de vill göra i livet. Arbetsverkstäderna genomför också stödd läroavtalsutbildning där en individuell tränare hjälper den unga att få kontroll över sitt dagliga liv, avklara teoretiska studier och delta i samarbetet med företag.

Hälso- och sjukvården för arbetslösa

I budgeten för 2007 är 2 miljoner euro avdelat för hälsokontroller av långtidsarbetslösa. En extra statsandel för ändamålet betalas till kommunerna som en del av de kalkylerade kostnaderna för hälso- och sjukvården. I fjol uppgick anslaget till en miljon euro.

Frågan om de arbetslösas hälsa hänger samman med de senaste årens ökande skillnader mellan befolkningsgrupperna. När det gäller tillgången till hälsovård blir långtidsarbetslösa särbehandlade i förhållande till den övriga befolkningen i arbetsför ålder, för de blir utan hälsokontroller och andra tjänster med anknytning till företagshälsovården. De nås inte av den företagshälsovård som är avsedd för befolkningen i

arbetsför ålder och behöver därför särskilt ordnade tjänster för att kunna behålla sin arbetsförmåga och handlingskraft.

I budgeten för 2007 var dessutom 1,5 miljoner euro tilldelat ett projekt för hälso- och sjukvård till långtidsarbetslösa. Projektet genomförs i samverkan mellan social- och hälsovårdsministeriet, forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (Stakes), Folkpensionsanstalten, Folkhälsoinstitutet, Arbetshälsoinstitutet, servicecentren för arbetskraften samt kommunerna. Syftet är att ta fram verksamhetsmodeller som senare kunde tillämpas i alla kommuner, hälsovårdscentraler och servicecentra för arbetskraften. Projektet inbegriper uppföljning och utvärdering som ska visa vilka modeller som fungerar så som avsikten varit och hur statsandelen använts.

Utskottet ser det som ytterst viktigt att effektivisera hälso- och sjukvården för arbetslösa. Utskottet välkomnar budgetanslaget på 2 miljoner euro för ändamålet. Anslaget går till kommunerna för hälsovårdstjänster till arbetslösa. Men samtidigt bör nivån på tjänsterna i olika kommuner bevakas och i förekommande fall bör styrningen effektiviseras så att alla har tillgång till hälsovård på lika villkor.

Produktivitetsprogrammet

Det blir hela tiden en allt mer krävande uppgift att sysselsätta arbetslösa eftersom allt fler hör till dem som har det allra svårast att hitta arbete. För att få ut dem på den fria arbetsmarknaden krävs det varierade åtgärder och kunnig personal som intensivt samverkar med andra myndig-

heter och företag. Dessutom krävs det stora arbetsinsatser av personalen för att den arbetskraftspolitiska utbildningen ska kunna ordnas i närmare samarbete med företagen. Med tanke på produktivitetsprogrammet ser utskottet det som viktigt att arbetsförvaltningen tillförsäkras de personella resurser som den behöver för att klara av sina uppgifter.

Reformen av den sociala tryggheten bör beakta förändringarna i arbetslivet

Det är bra att regeringen startat en reform för att reformera den sociala tryggheten. Syftet är att göra arbete lönsamt, minska fattigdomen och undanröja inkomstfällorna.

Utskottet vill särskilt lyfta fram de problem som gäller den sociala tryggheten och utkomstskyddet för arbetslösa i fråga om personer som är på gränsen mellan att vara företagare och arbetstagare. Det är angeläget att som främsta mål för reformen ställa upp ett system för social trygghet som stämmer överens med utredningsman Pasi Järvinens förslag. I fråga om finansieringen och förutsättningarna att bevilja stöd ska systemet bättre ta hänsyn till de allt mer splittrade och differentierade formerna av arbete samt läget för dem som är på gränsen mellan att vara företagare och arbetstagare.

Utlåtande

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anför

att finansutskottet bör beakta vad som sagts ovan.

Helsingfors den 12 oktober 2007

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Arto Satonen /saml
vordf. Jukka Gustafsson /sd (delvis)
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna
Susanna Haapoja /cent
Hannakaisa Heikkinen /cent
Anna-Maja Henriksson /sv
Arja Karhuvaara /saml
Merja Kuusisto /sd (delvis)
Esa Lahtela /sd

Jari Larikka /saml
Markus Mustajärvi /vänst
Paula Sihto /cent
Katja Taimela /sd
Tarja Tallqvist /kd (delvis)
Jyrki Yrttiaho /vänst
ers. Elsi Katainen /cent (delvis)
Krista Kiuru /sd (delvis)
Lenita Toivakka /saml (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Ritva Bäckström.

AVVIKANDE MENING 1

Motivering

De arbetslösa som finns på arbetsmarknaden har blivit allt svårare att sysselsätta. Trots den snabba ekonomiska tillväxten och den ökade efterfrågan på arbetskraft visar långtidsarbetslösheten inga tecken på att börja avta i någon betydande grad. Därför behövs det en aktiv arbetskraftspolitik och sysselsättningsanslagen bör disponeras på rätt sätt. Budgetpropositionen för 2008 innehåller inte några adekvata resurser eller effektiva metoder för att sysselsätta långtidsarbetslösa. Regeringen riktar främst in lönesubventioner på stödsysselsättning i företag och yrkesutbildning i stället för på sysselsättning inom den offentliga sektorn och tredje sektorn, trots att det största problemet då det gäller stödsysselsättning har redan länge utgjorts av svårigheten att hitta tillräckligt med företag som skulle vilja sysselsätta eller utbilda de arbetslösa som har det svårt att få arbete. Regeringen gör det väsentligt svårare för långtidsarbetslösa att delta i aktiverande åtgärder.

Bättre grundläggande försörjning vid arbetslöshet

I inledningen till sitt program uppger regeringen att "medborgarnas grundskydd skall förstärkas". Ett av de viktigaste elementen i den finländska grundtryggheten är arbetsmarknadsstödet. En klar majoritet av de arbetslösa lever på arbetsmarknadsstöd. Men regeringen föreslår inte att det ska höjas. Många fattigdomsundersökningar (bl.a. FPA) har visat att det knapphändiga arbetsmarknadsstödet är en viktig orsak till fattigdomen i vårt land. Regeringens prioriteringar kommer att leda till ökad fattigdom och marginalisering fastän arbetslöshetsutgifterna samtidigt beräknas minska med 120 miljoner euro. Vänsterförbundet kräver att utkomtskyddet vid arbetslöshet höjs till samma nivå som full folkpension.

Arbetsministeriet har utifrån reformen av lagen om arbetsmarknadsstöd börjat med en "storstädning" i arbetslöshetsregistret. I en anvisning till servicecentren för arbetskraften i maj 2007 meddelade ministeriet att arbetskraftsmyndigheterna har rätt att åsidosätta personer som inte är motiverade och inte har hälsorelaterade förutsättningar eller social kompetens. Nu har fler än 14 000 arbetslösa som fått arbetsmarknadsstöd i över 500 dagar fått börja leva på bara kommunalt utkomststöd. De har alltså praktiskt taget blivit utestängda från de aktiverande åtgärder som avses i lagen om arbetskraftsservice.

Utslagning bland unga

I budgetpropositionen ställer regeringen upp följande mål: "Arbetsmarknaden skall utvecklas så att den fungerar bättre för att arbetsresurserna skall kunna utnyttjas till fullo och tillgången på kompetent arbetskraft skall kunna tillgodoses." Regeringen känns inte vid det allvarliga problemet med polarisering i vårt samhälle. Enligt utredningar finns det nämligen tiotusentals personer under 25 år som har fallit utanför arbetsmarknaden och utbildningen. Regeringen lägger inte fram något konkret handlingsprogram eller finansiering för att lösa problemet.

Statens produktivhetsprogram

Under förra regeringsperioden ställdes det som mål i produktivhetsprogrammet att skära ner personalen i statsförvaltningen med 15 000. På grund av politiska påtryckningar sänktes sparmålet till 9 650 men höjdes igen med 5 000 i den nya regeringens program och första redogörelse om statsfinanserna i våras. Det är anmärkningsvärt att det aldrig har lagts fram en enda utredning, undersökning eller rapport där nedskärningarna skulle ha motiverats. I verkligheten är det fråga om en ideologisk nedkörning av den offentliga sektorn.

Om produktivhetsprogrammet bara går ut på att se till att den privata sektorn kan rekrytera ny arbetskraft de närmaste åren är det inte en acceptabel grund när det gäller personalens ställning vid omorganiseringar eller medborgarnas rätt till tjänster på lika villkor oavsett socioekonomisk status och hemort. På många håll i landet pågår redan arbetet med att centralisera och gallra ut tjänster. Produktivhetsprogrammet utgör på bred front ett hot mot den statliga lokalförvaltningen (arbetskraftstjänster, skattebyråer, hälsöambeten, tingsrätter, allmän rättshjälp, konsumentrådgivning, polis, tull osv.).

Överföringsutgifter för investeringar i sysselsättningsfrämjande syfte

Enligt budgetpropositionen finns det bara 8 miljoner euro att använda för investeringsprojekt i hela landet. Summan utgör en knapp fjärdedel av anslaget för 2007, ungefär lika mycket som bara Lapland fått de senaste åren. Investeringsstödet i sysselsättningsfrämjande syfte är avsett att stödja sysselsättningen och lindra arbetslösheten. Anslaget används till investeringsunderstöden och statens sysselsättningsprogram. Finansieringen utgör alltid medfinansiering i projektet men är ofta avgörande för att investeringarna ska komma igång. Finansieringen har disponerats så att investeringsunderstöden främjar permanenta nya jobb. Anslaget har också varit avsett att lindra de problem som en plötslig strukturomvandling förorsakar. Det har fördelats regionalt med beaktande av det varierande sysselsättningsläget i regionerna. De områden där arbetslösheten är svårast har fått mer än i genomsnitt. I det hänseendet har anslaget också varit ett regionpolitiskt viktigt anpassat stöd. Vänsterförbundets riksdagsgrupp förutsätter att anslaget för investeringar i sysselsättningsfrämjande syfte förblir på samma nivå som 2007, dvs. anslaget i budgetpropositionen bör höjas med 26,7 miljoner euro.

Arbetskraftsinvandring och övervakning av anställningsvillkoren

Regeringen bereder för närvarande ett invandringsspolitiskt program. I det sammanhanget är det också aktuellt med ökad arbetskraftsinvandring. Regeringen tänker utöka den utländska arbetskraften utan att föreslå några effektiva insatser för att se till att de finländska anställningsvillkoren alltid tillämpas på utländska arbetstagare. Tusentals inhyrda arbetstagare från EU har i vårt land fått sådana anställningsvillkor och sådant bemötande som i stor utsträckning strider mot de gällande kollektivavtalen och bestämmelserna om arbetarskydd och företagshälsövård. Det handlar om organiserad affärsverksamhet som har gått in för att dumpa anställningsvillkoren och utnyttja arbetstagarna på ett sätt som påminner om människohandel. Den utländska hyrda arbetskraften omfattas inte av beskattningen och är till stor del svart ekonomi. En del företag som förmedlar arbetskraft har också visat sig ha samband med internationell ekonomisk brottslighet. Samtidigt som vi främjar arbetskraftsinvandringen är det påkallat att övervaka anställningsvillkoren för den hyrda arbetskraften från EU, tilldela övervakningen tillräckliga resurser (arbetarskyddsdistrikten, polisen, åklagarväsendet) och effektivt bekämpa den svarta ekonomin. Även förhandskontrollen av anställningsvillkoren för arbetstagare från tredjeländer bör bli komplett.

Ståndpunkt

Med stöd av det ovanstående anför vi

att finansutskottet ökar moment 32.80.64 i budgeten för 2008 med 26,7 miljoner euro för fullmakter att bevilja investeringar i sysselsättningsfrämjande syfte och

att finansutskottet i övrigt beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 12 oktober 2007

Markus Mustajärvi /vänst
Jyrki Yrttiaho /vänst

AVVIKANDE MENING 2

Motivering*Arbetsförvaltningens anslag och arbetskraftspolitiken*

Enligt budgetpropositionen ska det ske en stor förändring i de arbetskraftspolitiska åtgärderna nästa år. Regeringen prioriterar nu yrkesinriktad arbetskraftspolitisk utbildning högre än förberedande utbildning. Utbildningen i samverkan med företagen utökas, likaså stödsysselsättningen inom den privata sektorn.

Den ekonomiska tillväxten medger en betydligt minskad arbetslöshet, så regeringen har nu en historisk möjlighet att förbättra läget för dem som har det svårt att hitta arbete. Men så gör regeringen inte. I stället minskar anslagen för förberedande utbildning samt stödsysselsättning i kommuner, stat och organisationer. De här åtgärderna har lett till bättre möjligheter att sysselsätta långtidsarbetslösa, äldre, invandrare och handikappade samt att förebygga utslagning bland dem. De planerade nedskärningarna innebär att de åtgärder som arbetsförvaltningen finansierar kommer att omfatta 11 000 personer mindre än i år.

Under de föregående regeringsperioderna siktede man på att möjligast många lönesubventionerade arbetsperioder skulle genomföras i företag. Problemet var att hitta tillräckligt många företag som var intresserade att sysselsätta eller utbilda arbetslösa arbetssökande med hjälp av stöd. Regeringens beslut att avdela sysselsättningsanslag till den privata sektorn kan alltså få den följd att det blir svårare för långtidsarbetslösa att delta i aktiverande åtgärder.

Det är särskilt oroväckande att resurserna för förberedande utbildning av arbetslösa minskar betydligt. Utbildning av det här slaget är en metod som ska göra det lättare för invandrare, långtidsarbetslösa, äldre och handikappade arbetssökande att bli antagna till yrkesutbildning och komma ut i arbetslivet. Det främsta målet är att

handleda de arbetssökande så att de kan välja en lämplig yrkesutbildning. Det går att utforma individuella lösningar genom att kombinera utbildningen med t.ex. rehabilitering eller sysselsättningsstöd. Ett exempel är språkutbildningen som tusentals invandrare får i form av förberedande arbetskraftsutbildning. För långtidsarbetslösa är rehabiliteringen ofta avgörande för att de ska återfå arbetsförmågan och självförtroendet.

I en arbetspolitisk undersökning publicerad av arbetsministeriet i somras studerades den arbetskraftspolitiska utbildningens effektivitet med tanke på efterfrågan. Resultaten visar att de som deltagit i annan utbildning vid sidan av yrkesutbildning - alltså förberedande utbildning - på lång sikt har bättre chanser att få arbete än de som inte fått sådan utbildning.

Ca 20 procent av dem som blivit sysselsatta inom den tredje sektorn får jobb på den öppna arbetsmarknaden efter långvarig rehabilitering. De planerade nedskärningarna kommer att leda till att de här ungefär 2 000 personerna blir en oanvänd arbetskraftsresurs. De behöver en egen väg in i arbetslivet och därför är det viktigt för dem att få arbeta i rehabiliteringssyfte i organisationer eller inom den offentliga sektorn. Visserligen är det ett faktum att en del av de långtidsarbetslösa aldrig kommer att få jobb på den öppna arbetsmarknaden. För att känna att de tillhör samhället behöver de också en plats att gå till på morgonen.

På glesbygden är kommunerna och de statliga inrättningarna ofta de huvudsakliga arbetsplatser där arbetslösa kan stödsysselsättas. Därför är vi emot en nedskärning av resurserna för de här åtgärderna. När anslaget för stödsysselsättning i den statliga och kommunala sektorn minskar blir kommunerna tvungna att allt mer själv finansiera sysselsättningen av långtidsarbetslösa. På så sätt ökar kommunernas utgifter ytterligare.

Sysselsättningsfrämjande investeringsstöd

För nya understöd till sysselsättningsfrämjande investeringar föreslås 8 miljoner euro, alltså 26,7 miljoner mindre än 2007. Investeringsstöden har varit speciellt viktiga i de östra och norra delarna av landet. De har varit till stor hjälp när det gällt att hantera strukturomvandlingar och svår arbetslöshet. Investeringarna har bidragit till uppkomsten av nya jobb med beaktande av det regionala sysselsättningsläget. De har gjort det möjligt att utveckla turismen i Lappland och få kontroll över strukturomvandlingarna i Norra Karelen. Även Kymmenedalen, där det skett häftiga strukturomvandlingar, har haft nytta av investeringsstöden. Anslagen har använts för att finansiera viktiga projekt för infrastruktur som har gjort det möjligt för näringslivet att utvecklas och för företag att etablera sig på orterna. Med stöd av det ovanstående föreslår vi att finansutskottet ökar anslagen under moment 32.80.64 i budgeten för 2008 med 26 700 000 euro för sysselsättningsfrämjande investeringar.

Yrkesutbildning och vuxenutbildning

Vi anser att det effektivast går att förbättra matchningen på arbetsmarknaden genom att underlätta arbetskraftens regionala och yrkesmässiga rörlighet. Arbetskraftens kompetensnivå kan lämpligast höjas genom en arbetslivscentrerad utbildningspolitik. I synnerhet bör den yrkesinriktade vuxenutbildningen och yrkesutbildningen på andra stadiet förbättras. Men budgetpropositionen medger inte tillräckligt med ökade resurser för yrkesutbildningen. Vi välkomnar utökningen med 2 200 studerande i den grundläggande yrkesutbildningen nästa år men anser att antalet inte räcker till. Det finns brist på yrkeskunniga t.ex. inom byggbranschen och industrin. Yrkesutbildningen har dessutom blivit populärare på senare tid. Därför borde studieplatserna ha utökats med fler än 4 000 i stället för med bara 2 200. Massuppsägningarna i arbetslivet är en stor risk för lågutbildade arbetstagare. Programmet Kunskapslyftet, som varit avsett att höja kompetensen hos just de här personerna, ska läggas ner. Budgetpropositionen borde inne-

hålla finansiering för någon liknande verksamhet. Nu försämras utbildningsmöjligheterna för den vuxna befolkning som har det sämre ställt och särbehandlingen ökar.

Arbetsmarknadsstödet nivå och aktiverande åtgärder

Utkomststödet har blivit en kompletterande utkomstkälla för många arbetslösa som får arbetsmarknadsstöd. För att utkomststödet inte längre ska behövas som komplement bör arbetsmarknadsstödet i framtiden höjas med ungefär tre euro per dag jämfört med den nuvarande nivån. Samtidigt skulle grunddagpenningen och det inkomstrelaterade utkomstskyddet stiga eftersom de är kopplade till arbetsmarknadsstödet. Kostnaderna blir därför stora, så vi föreslår att stödet först höjs med 1,5 euro per dag nästa år. För att aktivera arbetsmarknadsstötagarna föreslår vi att den tillhörande ersättningen för uppehälle höjs från 8 till 10 euro nästa år. Regeringen tänker höja ersättningen för uppehälle först 2010 och då till bara 9 euro. Vi anser därför att utskottet borde ha föreslått en betydlig höjning av arbetsmarknadsstödet och den tillhörande ersättningen för uppehälle.

Nivåhöjningen av arbetsmarknadsstödet bör kombineras med en rad aktiverande åtgärder. Vi anser att samhällsgarantin med anknytning till den förra regeringens reform av arbetsmarknadsstödet bör tidigareläggas och att servicecentren för arbetskraften bör fungera bättre. Vi är nöjda över att regeringen tänker finansiera lönesubventionen för unga som är berättigade till arbetsmarknadsstöd redan efter tre månaders arbetslöshet. De unga bör få bättre samhällsgaranti och erbjudas fler skraddarsydda, individuella lösningar.

Statsförvaltningens produktivetsprogram

Under den förra regeringen blev det klart att ett produktivetsprogram skulle startas som ett led i statens ram- och budgetprocess. Enligt ett tidigare program skulle statens personal skäras ner med ca 9 600 åren 2007—2011. Det beslut som fattades under den förra regeringsperioden ut-

gick från att det kommer att lyckas genom naturlig avgång. Men den sittande regeringen har höjt nedskärningsbehovet betydligt. I ramarna för statsfinanserna utökades nedskärningen med 50 procent, alltså med 4 800 arbetstagare. Vi anser att den stora ökningen kommer att försämra den offentliga servicen, leda till uppsägningar och hota att omindetgöra de ursprungliga, positiva målen att effektivisera serviceproduktionen och förbättra kvaliteten.

Produktivitetsprogrammet kräver att de personella resurserna minskas vid Arbetskraftsbyråerna också. Det kommer att innebära ökat tryck på Arbetskraftsbyråerna, särskilt i de stora städerna. Arbetslösheten har börjat minska, så Arbetsförvaltningens personal har lyckats med sitt arbete. Därför är det irrationellt att ytterligare skära ner Arbetsförvaltningens resurser. Eftersom Arbetsförvaltningen siktar på mer individuella och kundcentrerade tjänster har personalens uppgifter och arbetsbeskrivning förändrats betydligt. Det betyder att personalen ständigt måste vara vaksam och uppdatera sin kompetens. Sysselsättningen kommer inte att förbättras om Arbetsförvaltningen saknar adekvata personella resurser.

Om Arbetskraftsbyråerna dessutom får nya uppgifter, t.ex. att tillhandahålla tjänster för företag, kommer de snarare att behöva mer personal. Kompetensen bör höjas vid Arbetskraftsbyråerna och Arbetskrafts- och näringscentralerna. På den här "gräsrotsnivån" bör det tas fram ny praxis samt nya tjänster och stödformer som medger snabb och professionell kundtjänst utan ökad byråkrati. Därför bör personalen få utbild-

ning och finansiella resurser för utbildningen. Det är viktigt att Arbetskraftsförvaltningen får mer tvärsektoriell kompetens.

Det är påkallat att trygga tillgången till Arbetskraftstjänster av god kvalitet på lika villkor i de olika regionerna. Nivån på och tillgången till offentliga tjänster får överhuvudtaget inte försämrats p.g.a. produktivitetsprogrammet. Medborgarna och de statsanställda bör tillförsäkras sitt rättsskydd i avseende på programmet. Det måste beaktas att olika sektorer och regioner har mycket varierande möjligheter att öka produktiviteten. Produktivitetsprogrammet bör genomföras med utgångspunkt i att ämbetsverken och inrättningarna fortfarande ska klara av sina uppgifter. Programmet får inte bara gå ut på att skära ner personal och lägga ut verksamheter. En bra personalpolitik, arbetshälsa och arbetstrivsel bör prioriteras.

Vi föreslår att finansutskottet stryker den ytterligare nedskärningen med ca 4 800 arbetstagare i de beräknade inkomsterna och utgifterna för nästa år.

Ståndpunkt

Med stöd av det ovanstående anför vi

att finansutskottet ökar anslagen under moment 32.80.64 i budgeten för 2008 med 26 700 000 euro för sysselsättningsfrämjande investeringar och

att finansutskottet i övrigt beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 12 oktober 2007

Jukka Gustafsson /sd
Merja Kuusisto /sd
Esa Lahtela /sd

Katja Taimela /sd
Tarja Tallqvist /kd